Україна і Росія. У Євросоюзі взялися за брехню Кремля

Читать на русском | Додати як бажане джерело в Google

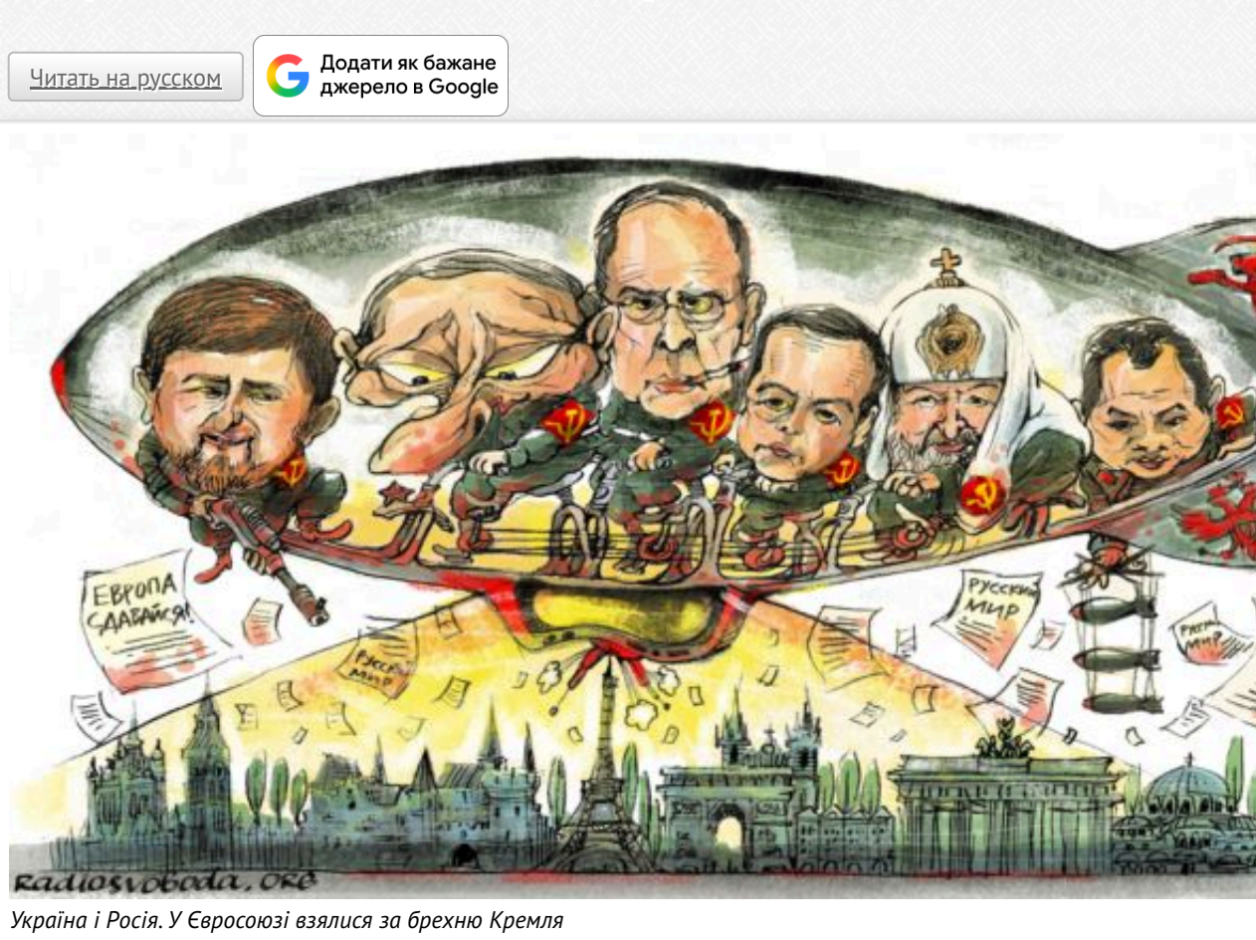

Україна і Росія. У Євросоюзі взялися за брехню Кремля

Помітною подією цього тижня стало відкриття російськомовного сайту Європейської служби зовнішніх зв'язків (ЄСЗЗ), фактично – офіційного російськомовного сайту ЄС. Основну увагу читачів на ньому привернули не офіційні документи і новини, а проект під назвою «Огляд дезінформації». У рамках цього проекту на сайті щотижня публікують короткий аналіз фейків російської пропаганди – від фантастичних історій про «Арсенія Яценюка, котрий воював у Чечні» до помітних лише оку професіонала спотворень перекладу, мовних та стилістичних маніпуляцій, а також інших прийомів з арсеналу російської (і не тільки російської) преси і телебачення.

Багато коментаторів у соціальних мережах поспішили порівняти «Огляд дезінформації» з популярним російським проектом«Лапшеснималочная», який веде колишній співробітник РИА «Новости» Олексій Ковальов. Проте, і сам Ковальов, і автори «Огляду дезінформації» відзначають, що у цих починань різний формат і різна цільова аудиторія. Проект Європейської служби зовнішніх зв'язків, в першу чергу, зорієнтований на журналістів, які з його допомогою можуть розповісти своїм читачам про найбільш гучні випадки брехні і навмисні перекручування з боку російських ЗМІ, а також на співробітників некомерційних організацій і громадських активістів.

Не зовсім правильно говорити про те, що «Огляд дезінформації» – новий проект, який запустили тільки зараз. Насправді, він існує з листопада 2015 року, а самих «Оглядів» (за числом тижнів) вийшло вже 14. Останній з них, наприклад, присвячений реакції російських ЗМІ нафільм BBC про корумпованого Путіна і французький фільм про Євромайдан; розповідям про «бойовиків «ІДІЛ» серед українських націоналістів» і таємничій карті з цитатами з Корану і адресою американської лабораторії з розробки біологічної зброї в Україні, яку начебто знайшли працівники ФСБ – це лише мала частина списку.

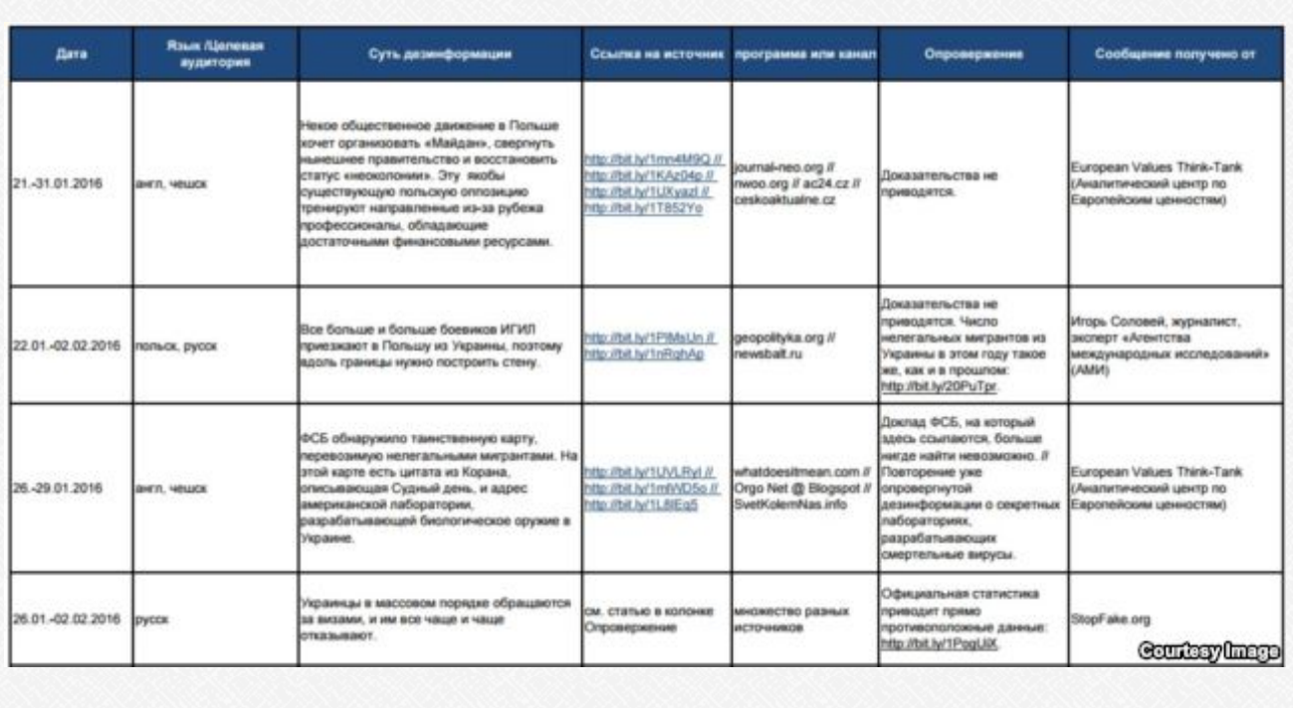

Дата	Язык /Целевая аудитория	Суть дезинформации	Ссылка на источник	программа или канал	Опровержение	Сообщение получено от
21.-31.01.2016	англ, чешск	Некое общественное движение в Польше хочет организовать «Майдан», свергнуть нынешнее правительство и восстановить статус «неоколонии». Эту якобы существующую польскую оппозицию тренируют направленные из-за рубежа профессионалы, обладающие достаточными финансовыми ресурсами.	http://bit.ly/1mn4M9Q // http://bit.ly/1KAz04p // http://bit.ly/1UXyazI // http://bit.ly/1T852Yo	journal-neo.org // rwoo.org // ac24.cz // ceskoaktualne.cz	Доказательства не приводятся.	European Values Think-Tank (Аналитический центр по Европейским ценностям)
22.01.-02.02.2016	польск, русск	Все больше и больше боевиков ИГИЛ приезжают в Польшу из Украины, поэтому вдоль границы нужно построить стену.	http://bit.ly/1PIMsUn // http://bit.ly/1nRqhAp	geopolityka.org // newsbalt.ru	Доказательства не приводятся. Число нелегальных мигрантов из Украины в этом году такое же, как и в прошлом: http://bit.ly/20PuTpr.	Игорь Соловей, журналист, эксперт «Агентства международных исследований» (АМИ)
26.-29.01.2016	англ, чешск	ФСБ обнаружило таинственную карту, перевозимую нелегальными мигрантами. На этой карте есть цитата из Корана, описывающая Судный день, и адрес американской лаборатории, разрабатывающей биологическое оружие в Украине.	http://bit.ly/1UVLRyI // http://bit.ly/1mWD5o // http://bit.ly/1L8IEq5	whatdoesitmean.com // Orgo Net @ Blogspot // SvetKolemNas.info	Доклад ФСБ, на который здесь ссылаются, больше нигде найти невозможно. // Повторение уже опровергнутой дезинформации о секретных лабораториях, разрабатывающих смертельные вирусы.	European Values Think-Tank (Аналитический центр по Европейским ценностям)
26.01.-02.02.2016	русск	Украинцы в массовом порядке обращаются за визами, и им все чаще и чаще отказывают.	см. статью в колонке Опровержение	множество разных источников	Официальная статистика приводит прямо противоположные данные: http://bit.ly/1PoqUiX.	StopFake.org

Courtesy Image

Автори проекту «Огляд дезінформації» шукають фейки в російських і зарубіжних ЗМІ самі, а також залучають волонтерів. Радіо Свобода попросило докладніше розповісти на умовах анонімності про цю роботу європейського дипломата, наближеного до оперативної робочої групи зі стратегічних комунікацій, East StratCom Task Force, яку створили у березні 2015 року за рішенням Ради Європи для протистояння російській пропаганді.

– Як і коли виникла ідея проекту? Яка його мета, на яку аудиторію він розрахований?

– «Огляд дезінформації» поширюють з початку листопада. Але важливо підкреслити, що наша команда, яка складається з 9 чоловік, займається не тільки розбором випадків дезінформації – це тільки 10-20% нашого робочого часу. Решта часу йде на те, щоб підтримувати комунікації ЄС в країнах південно-східного сусідства загалом. Наприклад, сьогодні в Україні виходить низка телевізійних сюжетів, які ми знімали до річниці Майдану. Ми робили відеоматеріали про торговельну угоду між Євросоюзом та Україною. Тобто набагато більше часу, насправді, у нас йде на те, що можна називати позитивною комунікаційною роботою, що підтримує комунікації Євросоюзу загалом, а боротьба з дезінформацією – це маленький куточок.

Чому ми займаємося цим? Тому що в тому загальному мандаті, на підставі якого працює наша команда, який був прийнятий на Раді з міжнародних питань Ради Європи в березні 2015 року, йде мова про те, що метою цієї роботи має бути поширення інформації про ЄС в країнах «Східного партнерства», поліпшення роботи ЗМІ в цих країнах, і, нарешті, відображення тих дій, котрі ми бачимо в основному в російськомовних ЗМІ, і які можна назвати дезінформацією.

– Тобто це свого роду перша лінія оборони на інформаційній війні?

Ми не займаємося інформаційною війною. Ми збираємо і показуємо випадки дезінформації
– По-перше, ми не визнаємо виразу «інформаційна війна», і ви не знайдете його ніде у нас в публікаціях. Це дуже популярне, напевно, таблоїдне слово, яке можна побачити в різних контекстах, але ми дипломати і бачимо свою мету у відсутності ескалації. Ми не займаємося інформаційною війною. Ми збираємо і показуємо випадки дезінформації, на які звертають увагу наші добровольці і волонтери. Потім ми цю інформацію збираємо і поширюємо в надії, що якісь ЗМІ зроблять з неї повноцінну публікацію.

Тому дуже важливо зрозуміти, що ми спеціально не допрацьовуємо інформацію ні на сайті, ні в розсилці. Ми спеціально залишаємо певний сирий матеріал, що може використовуватися тим, хто вже є справжнім ЗМІ. Ми ним не є. Ми повністю залежимо від волонтерів, це журналісти, активісти, які на добровільних засадах знаходять щось для нас і кажуть: «Ми бачили такий випадок, ми знайшли докази, що мова йде про дезінформацію». Тоді цю інформацію додаємо до якої-небудь бази даних. І таким чином у нас формується букет випадків дезінформації – вже для тих, хто бажає робити про це публікації в справжніх ЗМІ.

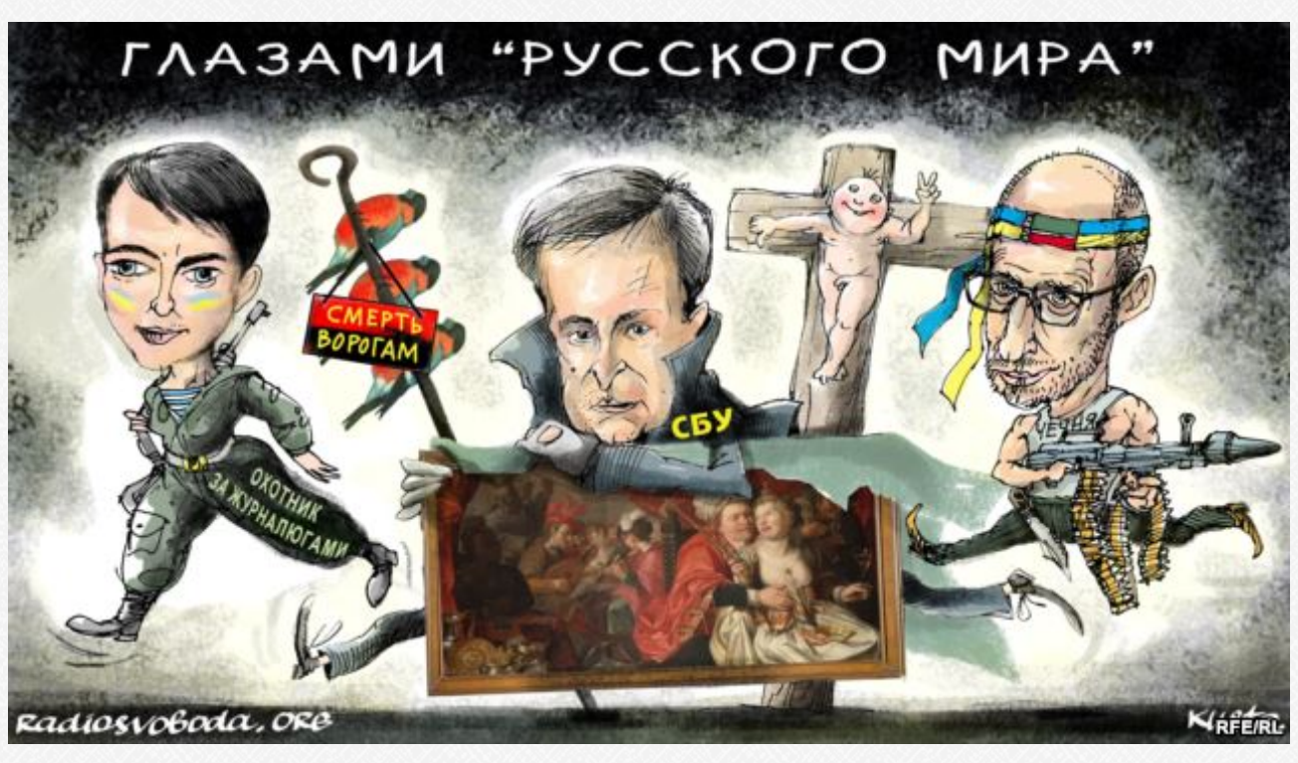

Політична карикатура Олексія Кустовського

– Звідки надходить інформація? Це, в основному Росія, Україна, країни Балтії?

– У тому числі і з країн Балтії, але й з України, з Росії, взагалі з країн «Східного партнерства» – це і Грузія, Молдова, Білорусь. І звичайно, ще з країн-членів Європейського союзу.

Нас цікавлять не тільки російськомовні ЗМІ, але й взагалі так звана прокремлівська дезінформація
Справа у тому, що нас цікавлять не тільки російськомовні ЗМІ, але й взагалі так звана прокремлівська дезінформація. Тобто випадки, коли ми бачимо, по-перше, дезінформацію, а по-друге, що цю дезінформацію можна якимось чином пов'язати з тим, що ми бачимо в російських ЗМІ, які контролює уряд.

– Які прийоми найчастіше використовує російська пропаганда, і чи можна їх якось класифікувати?

– Можна виділити 4 основних типи. Перший – це «стратегічна дезінформація». Типовий приклад – «Україною керують нацисти, що прийшли до влади після перевороту, який організували ЄС і США». Це твердження неможливо підтвердити жодними фактами (досить поглянути, наприклад, на результати українських виборів), але його методично проговорюють знову і знову, і аудиторія поступово до нього звикає.

Другий тип дезінформації – залякування. Типовий приклад – фейкове повідомлення про терористичну загрозу, що йде від українського батальйону «Азов». Мета зрозуміла: наляканими людьми набагато легше маніпулювати.

Третій тип – використання конфліктів всередині суспільства, реальних або ймовірних. Типовий приклад – справа «зґвалтованої мігрантами берлінської дівчинки Лізи».

Четвертий тип умовно називається «Західні ЗМІ пишуть, що...» Тут вони або придумують з нуля якусь історію, або спотворюють до невпізнання історію реальну
І, нарешті, четвертий тип умовно називається «Західні ЗМІ пишуть, що...» Тут вони або придумують з нуля якусь історію, або спотворюють до невпізнання історію реальну, або беруть якусь свою прокремлівську тему і поширюють її з посиланнями на всілякі нікому не відомі сайти.

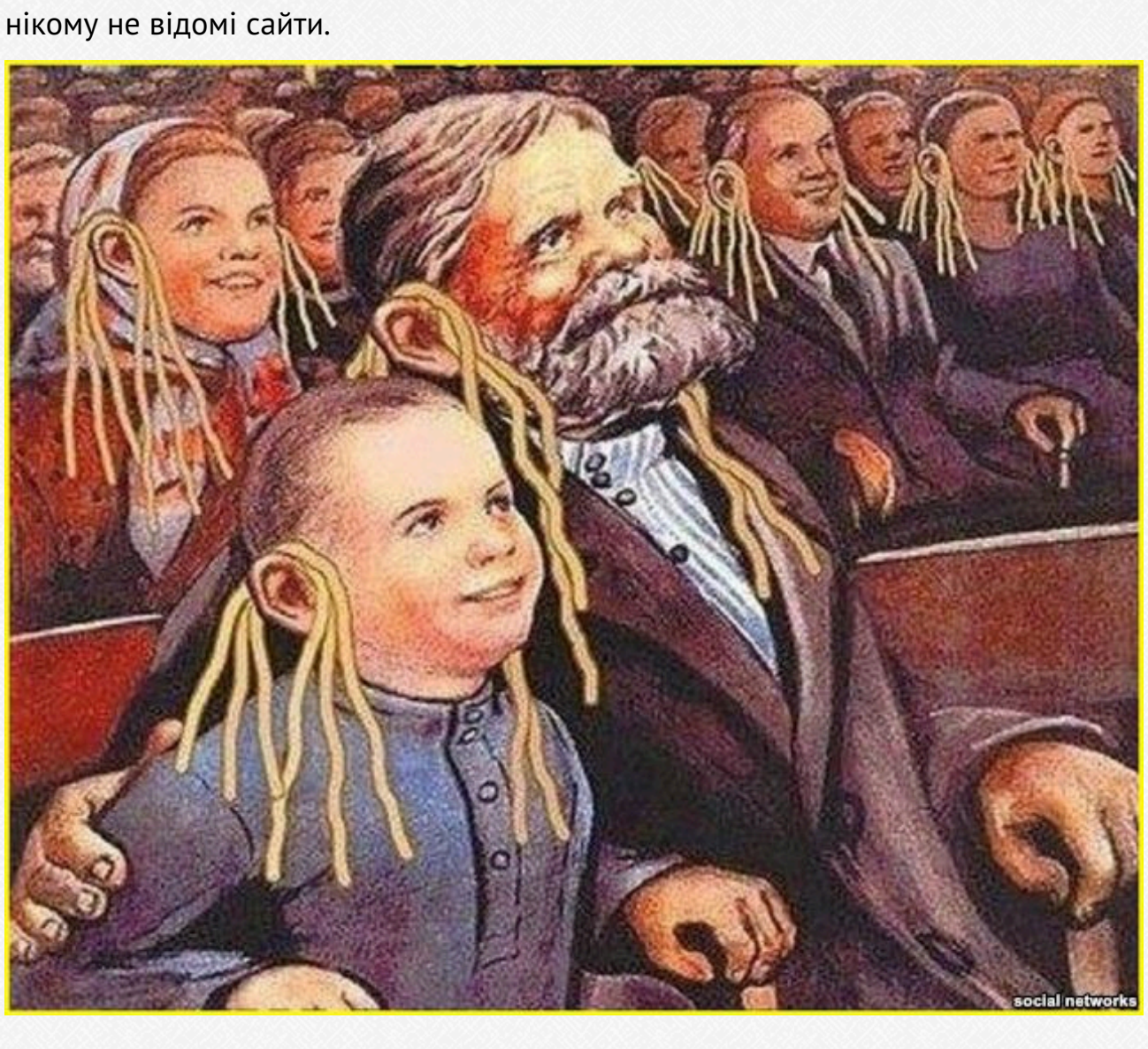

– Наскільки сильним є зараз вплив російської пропаганди в Європі?

– Російська пропаганда, або прокремлівська пропаганда, як ми її називаємо (бо її можуть підтримувати або не підтримувати в Росії, це дуже важливо для нас), часто спирається на страхи, що вже існують. Для неї дуже важливо поширювати уявлення про те, що суспільство – це дуже небезпечне місце, де потрібна тверда рука, і зрозуміло чия, щоб нічого не треба було боятися.

Мігранти – це реальна проблема Євросоюзу, і цю проблему вони можуть використати, щоб підірвати уявлення про те, що, наприклад, Німеччина – це гарне місце для життя. Відомий випадок – та ж таки справа «дівчинки Лізи», яку широко висвітлювали. Це хороший приклад: ми бачимо проблему – міграція. Потім її прикрашають, беруть випадок дівчинки, яка втекла від батьків, що буває в такому віці, це вже називається «зґвалтуванням мігрантами-біженцями». Після чого інсценують демонстрації, і незрозуміло які представники російськомовної меншини кажуть, що російськомовні тепер збираються десятками, якщо не сотнями тисяч, повертатися в Росію. Тобто вони беруть реальне явище і використовують його як двигун у передаванні певних наративів.

Акція російськомовних німців проти мігрантів у Кайзерслаутерні:

– Історія з дівчинкою Лізою, можливо, буде мати для формального автора сюжету, журналіста російського «Першого каналу» Івана Благого, навіть правові наслідки. Варто сказати, що в Росії – навіть у середовищі, яке прийнято називати і вважати ліберальним – багато хто з цим не згоден і вважає, що, якщо правоохоронні органи Німеччини врешті притягнуть Благого до відповідальності, це буде порушенням принципу свободи слова. Ви згодні з цим?

– Це не входить до моїх повноважень. Це ще не завершена судова справа в одній з країн ЄС. З цього приводу я не висловлюватимусь.

– І все-таки, учасники проекту, котрі отримують інформацію від волонтерів, а потім її зводять в таблицю, публікують – чи вбачають вони частиною своєї місії припинення практики дезінформації, в тому числі, і правовим шляхом?

– Ні, наше завдання не в цьому. Наше завдання, якщо зовсім вже по-філософськи до цього підходити, в отриманні якісної комунікації між Сходом і Заходом. Ця комунікація зараз зіпсована систематичними випадками дезінформації з прокремлівського боку. Наша робота полягає в тому, щоб показувати ті спостереження, які робили учасники нашого проекту, наші волонтери, показувати ці випадки журналістам та ЗМІ, активістам, які потім можуть, якщо вони вважають, що це доцільно і важливо, висвітлювати дані питання. Тобто ми бачимо успіх і результат в тому, що про це говорять. А які з цього будуть робити висновки суспільство і держава, якісь інстанції – це вже не наш мандат, не наша мета.

– Ви говорите, що на основі вашої інформації ЗМІ готують якісь публікації, більш детальні викривальні матеріали. Ви відстежуєте ці публікації в російських ЗМІ?

– Не тільки в російських. Ми, звичайно, як і будь-яка структура, що хоче мати якийсь відгук про свою роботу, з великим задоволенням бачимо, що інформація з наших «сирих» матеріалів призводить до якихось публікацій. Звичайно, коли ми бачимо, що наш матеріал хтось використав, ми страшенно раді. Але знову ж таки, підкреслюю, ми не ЗМІ і не хочемо бути конкурентом ніяким ЗМІ. Про це був дуже цікавий пост у «Фейсбуці» в Романа Лейбова, відомого діяча «Рунету». Він відповів тим, хто говорив, що те, що ми робимо – це просто нудніша версія того, що робить Олексій Ковальов. Він каже дуже правильну річ: те, що робить Ковальов – це дуже добре, але це конкретні історії, дуже гучні, а ми займаємося тим, що теж дуже потрібно. Ми збираємо базу даних випадків, щоб можна було простежувати тенденції.

– І які простежуються тенденції за той час, що ви займаєтеся цим проектом?

Пропаганда з часом змінюється
– Пропаганда з часом змінюється, звичайно. Я особисто в цьому проекті працюю з літа, і коли я прийшов на роботу минулого літа, звичайно, головною темою була Україна. Потім якось раптово, в один момент, українська тема затихла. Це збіглося з тим, що Росія взяла активну участь у подіях в Сирії. І всю інформацію було спрямовано на Сирію. Потім був випадок з турками, зі збитим літаком, – і почалася вже турецька тематика. Українська тематика тривала, але наче якийсь підтекст до іншої пропаганди. Наприклад, відома історія про зв'язок подій на Близькому Сході і в Україні – нібито якісь бойовики «ІДІЛ» починають воювати на Донбасі. Були такі спроби їх пов'язувати. Останнім часом у нас виникає відчуття, що Україна повертається нагору. Можливо, це відображає певне уявлення, яке ми ще зустрічаємо в російському формуванні громадської думки, політичної думки в Росії – про те, що Україна дійшла до якоїсь точки «остаточного з'ясування стосунків». Можливо, це відображає уявлення про те, що донбаський конфлікт можна вважати майже замороженим, і вже потрібно знайти якийсь новий підхід до розповідей в Росії про Україну. Ось за мій час були такі тенденції.

– Це взагалі цікаво – стежити за тенденціями, за тим, як працює російська машина дезінформації?

– Цікаво, в тому числі, тому що перед нами не стоїть завдання визначити, чи є це машиною. Були відомі дослідження про фабрики тролів в Ольгино і так далі, але ми не є розвідкою, яка з'ясовує, як це робиться, за якими замовленнями, техніками і так далі. Нас цікавить сам факт існування фейку. Ми звертаємо увагу громадськості на наявність цього фейку і залишаємо за громадськістю право робити висновки.

Більшість нашого часу, як я вже сказав, іде на класичні випадки комунікації і дипломатії, абсолютно класичні, можна сказати, консервативні види комунікації в галузі дипломатії. Але оскільки Європейська Рада як вища інстанція в політичній системі в Брюсселі у березні минулого року вирішила, що прокремлівська дезінформація – це проблема, з цим потрібно щось робити, то ми ще займаємося і цією проблемою. Але це частина цілої системи, це вписується в загальне уявлення про те, що Євросоюзу час більш якісно займатися комунікаціями в своїй політиці в країнах «Східного партнерства».

– У вас є випадки, що вам волонтери надсилають посилання на репортаж або статтю і кажуть: дивіться, ще один фейк, ви починаєте перевіряти, і з'ясовується, що ні – всі правдиві?

– Так, були такі випадки. Ми намагаємося перевіряти. І ми дуже сподіваємося, що не припускаємось помилок. В такому разі ми беремо на себе всю провину. Але ми, природно, перевіряємо посилання і по можливості дивимося, ухвалюємо спільні рішення, брати історію чи ні. У наших матеріалах ви побачите дуже багато всього різного, ми спеціально залишаємо все, і це відображає той факт, що матеріал сирий, він майже не оброблений. Ми все-таки не є джерелом спостереження за дезінформацією, ми є розповсюджувачами чужих спостережень. Тому ми, звичайно, з великою обережністю ставимося до інформації, і пара випадків була, коли ми побачили, що це все трошки не так, це непорозуміння. Чого і можна було очікувати в такій ситуації.

– Коли постійно читаєш ці російські фейки, напевно, звикаєш до всього, але чи були історії, які навіть вас змушували схопитися за голову і подумати: «Ні, ну, таке навіть вони не могли придумати, сказати, показати, надрукувати»?

В теорії пропаганди відомо, що ти кидаєш якусь велику брехню в бік людини, ніхто не повірить, але залишається враження, що немає диму без вогню
– Я особисто пам'ятаю: була історія про те, що Арсеній Яценюк насправді є чеченським бойовиком, що в його біографії була активна участь в радикально налаштованих ісламістських угрупованнях в Чечні. Це така абсолютно безглузда спроба зганьбити репутацію політика з сусідньої країни. Будь-яка розсудлива людина навряд чи в це повірить, з одного боку, але з іншого боку, це залишає деякі сумніви навколо особи Яценюка. Зрозуміло, що це все в теорії пропаганди відомо, що ти кидаєш якусь велику брехню в бік людини, ніхто не повірить, але залишається враження, що немає диму без вогню, і його вигляд, репутація, імідж лишаються під загрозою.

Social Media

Фотожаба на повідомлення російських ЗМІ про те, що Арсеній Яценюк воював у Чечні

– Тим не менше, ця історія з Яценюком, який нібито воював у Чечні, може стати одним з епізодів кримінальної справи проти українців Клиха і Карпюка, яких зараз судять у Росії. Тобто це фантастична річ, але навіть такі речі «пришивають» до цілком реальних кримінальних справ.

– Це якраз приклад того, про що я говорю. Деяким здається абсолютно диким те, що вони бачать, відкриваючи наші списки фейків. Колеги у мене були, які говорили: «ну чому ви передаєте таку нісенітницю?» А потім ця інформація все-таки доходить до якихось рівнів суспільства і стає потихеньку вже загальновизнаним фактом. Або, як теж буває, інформацію, абсолютно дику, раптом вхоплюють якісь американські блоги, а вже на російських державних каналах кажуть «західні ЗМІ повідомляють про те-то і те-то». Тобто спостерігається така міграція сюжетів. Те, що сьогодні можна бачити на якихось зовсім маргінальних мережевих ресурсах, завтра може раптово стати релевантним. І тому ми просто зобов'язані, навіть коли це дико, маргінально і безглуздо, додавати це до нашого списку.

– Ви говорите, що до ваших завдань не входить зрозуміти, чи є все це частиною налагодженої машини пропаганди. Але хіба така міграція сюжетів не свідчить саме про це?

Пропаганда має ефект, і великий ефект
– По-перше, це можливо. По-друге, навіть якщо не робити висновків, що це одна велика система, якщо не говорити про теорію змови, можна просто сказати: пропаганда має ефект, і великий ефект. Нещодавно вийшло дослідження громадської думки в Росії, яке показує, що в Росії – абсолютно однозначно через пропаганду – погляд на Європу, на Євросоюз значно погіршився, приблизно з вересня минулого року. Ті, хто говорить, що пропаганда – це не дуже цікаво і не дуже важливо, що вона нічого не вирішує в політиці, нехай вони якраз подивляться на ці дослідження і побачать, що пропаганда – це абсолютно однозначний важіль, який використовується з політичною метою в Росії .

Оригінал матеріалу – на сайті Російської редакції Радіо Свобода

Теги: Россия | Кремль | Евросоюз

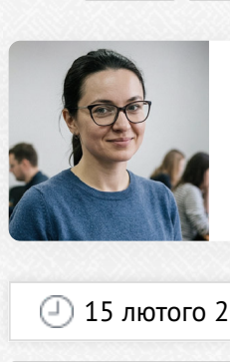

Юлія Більченко
ВИПУСКОВИЙ РЕДАКТОР

15 лютого 2016 г., 16:27 Переглядів: 3398 Коментарі: 1

Роздрукувати | Надіслати товаришу

Коментарі:

comments powered by Disqus

Важливі новини

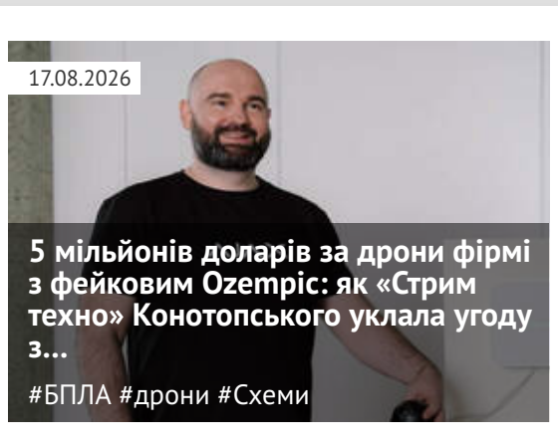
17.08.2026
5 мільйонів доларів за дрони фірмі з фейковим Ozempic: як «Стрим техно» Конотопського уклала угоду з...
#БПЛА #дрони #Схеми

08.08.2026
Друг Василя Малюка, якого НАБУ підозрює у вимаганні 1 мільйона доларів, виявився учасником сходки ро...
#СБУ #Рудьковский #Малюк Василь

ЦЕНЗУРА ЯК ОБІЙТИ БЛОКУВАННЯ І ЧИТАТИ НАШ САЙТ

Останні новини

По даті | По переглядам | По коментарям

17:08 EFL та SPFL розслідують незаконні трансляції своїх матчів у Росії
17:02 Федоров розповів, чим займатиметься після звільнення з уряду: венчурний фонд, Think tank і викладання
16:59 **Квартира за 9 мільйонів гривень, коштовності та мільйонні заощадження: що знайшли у Мудрої**
16:53 «Відкрили скриньку Пандори»: Пєсков пригрозив Україні новими ударами по Києву
16:47 **Дружина ексзаступника начальника ТЦК купила Audi Q5 за 50 тисяч гривень**
Підписуйтесь на наш канал в Telegram. Оперативно про головне
16:41 Бернем у Києві назвав погрози Росії «обурливими» та пообіцяв продовжити підтримку України
16:37 Буданов уперше прокоментував справу «Форест Гамп» та підозру Мудрій: «Давайте дочекаємося»
16:33 США вперше показали секретну ракету AIM-424 LRAAM із дальністю понад 463 кілометрів
16:27 **У Генштабі обговорюють обмеження мобілізації чоловіків старше 50–55 років, — Костенко**
16:25 Чоловіки 23–24 років опинилися у «сірій зоні»: Міноборони та Мінекономіки підтвердили відсутність механізму бронювання
16:21 У «Шегинях» чоловік намагався провезти без декларування окуляри трьох люксових брендів на 700 тисяч гривень
16:19 Кучма назвав головні помилки України за роки Незалежності: одну з них вважає фатальною
16:16 Стан 89-річного короля Норвегії погіршився: монарх перебуває в лікарні
16:14 **«Валізу із прикрасами всякими перевозити?»: ексзаступниця керівника ОП Мудра хотіла сховати коштовності у Микитася**
16:08 Зеленський пропонує Раді затвердити 23 національні святині України
16:05 У Чернігові зросла кількість постраждалих після удару РФ: серед травмованих двоє дітей
16:01 Краматорськ повністю залишився без електрики через аварійне відключення
15:59 Українські Мі-8 вперше показали з дронами-перехоплювачами для знищення «шахедів»
15:58 Зеленський: Українці не дозволять зробити себе «розмінною монетою» у міжнародних домовленостях
15:56 Партія Токаєва розгромила суперників на виборах у Казахстані: «Аділет» набрала понад 70%
15:51 Чернігівця засудили до 9 років із конфіскацією майна за зберігання наркотиків і боєприпасів
15:49 У Британії нагадали: під час Другої світової війни виборів не проводили, — Sky News

Теги новин

COVID-19 агрессия России Атака Війна Война ВСУ Вторжение Дональд Трамп Донбасс ДТП Зеленский ЗСУ Киев Київ коронавирус Корупция Напад Росії на Україну Нападение России на Украину оккупанты окупанти Порошенко Путин Росія Россия СБУ США Украина Україна ЧП Эпидемия коронавируса

Наші опитування

Чи вірите ви, що Дональд Трамп зможе зупинити війну між Росією та Україною?
○ Так, повністю зможе
○ Частково зможе, але не відразу
○ Ні, не зможе
○ Це залежить від дій інших сторін
○ Важко відповісти

Голосувати

Показати результати опитування
Показати всі опитування на сайті

2013-2026 © АНТИКОР — національний антикорупційний портал
Реклама на сайті • Наші партнери
Політика конфіденційності

Використання матеріалів сайту дозволено лише за наявності активного гіперпосилання на джерело. Усі права на тексти, зображення, фотографії та відеоматеріали належать їх авторам.

0.043081